

Berilo za obče ljudske šole.

I. del: **Abecednik.**

Prvo šolsko leto.

Sestavila
Fr. Gabršek in A. Razingar.

Cena vezani knjigi 50 h.

C. kr. ministrstvo za uk in bogočastje je z razpisom z dne 26. oktobra 1906, št. 35.620, to knjigo pripustilo za učno rabo na ljudskih šolah s slovenskim učnim jezikom.

Drugi neizpremenjeni natisk.

V Ljubljani.

Natisnila in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg.

1908.

I.

Vaje v pisanju in branju.

i

i

u

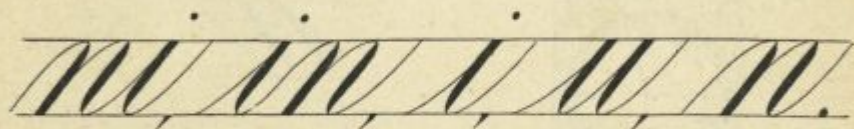
u

u, u, i, i, u, i.

u, u, i, i, u, i.

n

ni, in, in, ni.

u, i, n.

M

m

mi mu mm

mu, mi, um.

i, u, n, m.

O O

on, o-ni, o-

no, on ni.

on, o-no.

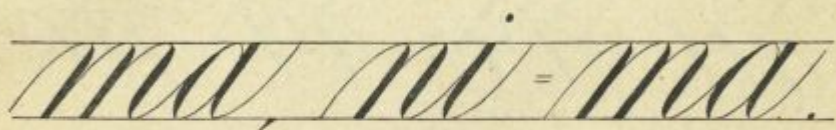
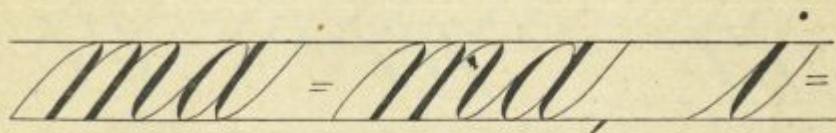
on in o-ni, mi

in o-ni, on ni,

o-ni in o-no.

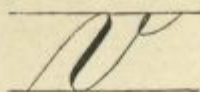

a

na, na-ma, ni-
ma.

ma-ma i-ma,
o-na i-ma um.

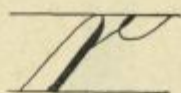
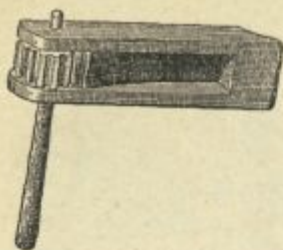
V

vi, no = vi,

no = vo vi = no.

va-ma, no-vo,
no-vi.

i-ma no-vi-no,
ni-ma-mo vi-na.

r

ra-ma-ra-ma,

u-ra, mi-r.

u-ra, o-ma-ra,

na-ra-va.

ra-na u-ra, na

ra-mi.

U

e

me, i-me, ve,

ve-ra, ve-ra.

i-me, me-ra,
ve-ra.

re-va ne ve,
on me-ri.

a, e, i, o, u.

C

C

ce-na, ra-ca, re-ci, ve-ve-ri-

ca, ov-ca. re-ci-va mu.

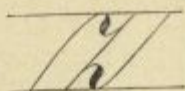
ce-na, ra-ca,
re-ci, ve-ve-ri-
ca, ov-ca.
re-ci-va mu.

č č

č, o = č, o = č, me =
č, o = na no = č.

on no-če, o-na
 me-če, o-če me
 u-če, u-či me,
 ni-ma mo-či.

Z

za, mi - za,

zo - ra, zi - ma.

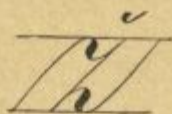
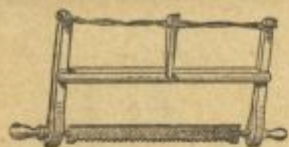
zo-ra, zi-ma,

za-vo-ra.

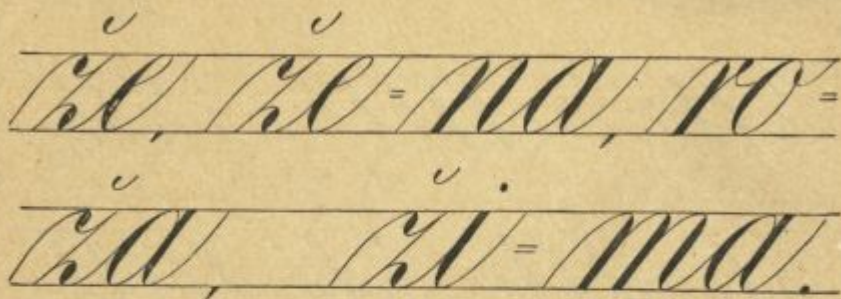
na vo-zu vo-zi-

mo re-či, i-ma-

mo vo-zo-ve.

ž

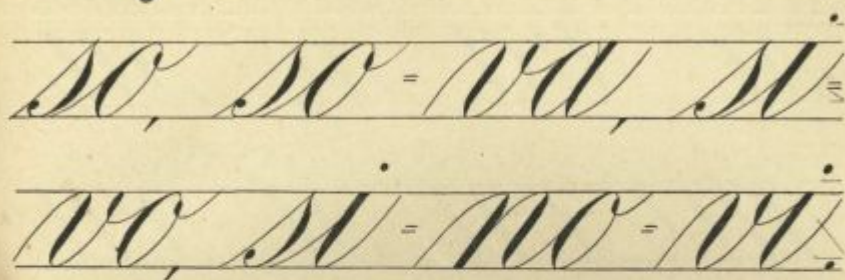

ro-ža, že-na,
ži-ma.

že-na že-ne ži-
vi-no, ne mu-
či-mo ži-vi-ne!

S

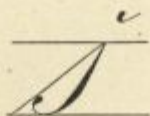
o-sa, ro-sa, 2

me-so. 1

na no-su, i-ma

me-sa in si-ra,

u-či-mo se!

Š

se, va-se, su-

mi-ne, ši-va.

se-no se su-ši,
 ma-ša mi-ne,
 ne ši-va, še ni-
 ma ča-sa, mi-
 ši so si-ve.

no = si = mo in

su = šu = mo, ču = mu

i-ma = mo no-že?

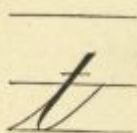
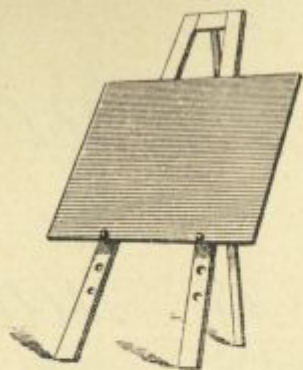
ce-sa-ri-ca, ce-sar.

na-ša vas, vaš voz, u-čim se,

ri-šem, ne re-žem, mi-zar ri-še

mi-zo, o-ves zo-ri, ži-vi-na i-ma

ži-vež, mož ma-že voz.

t

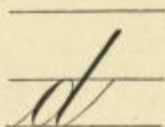
ta, ta-re, ti, vi-

ti, te-ta, to-ča,

te-ri-ca ta-re.

te-ta, ma-ti, tat, nit.

te-ta mo-ta ni-ti, to-ča ta-re
ži-to, te-sar te-še, ne to-ži-te!

d

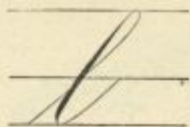
da, dar, do, dom,

de-te, ded, da-

ni-se, dan.

de-te, vo-da, di-ša-va, do-zo-re-
ti, do-ži-ve-ti, du-ša, do-ma, di-ši,
du-ri, red.

vo-da de-re, na-ša do-mo-vi-na.

1

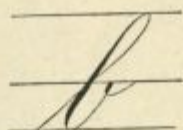
le, le-to, lev,

li-si-ca, lo-vi-

ti, lov, vol.

li-sa, lu-na, le-vi-ca, se-lo, de-
že-la, lan.

li-si-ca lo-vi ži-va-li, ze-le-na do-
li-na, mi-la do-mo-vi-na, vol se
re-di.

b

bo, bo-sa, bos,

bi, bi-ti, bič,

bob, do-ber dan!

so-ba, ri-ba, o-bu-va-lo.

ob ro-bu so de-be-le bu-če, be-
re-mo, ra-bi-mo be-ri-lo, ža-ba
ni-ma zob, bo-ben bob-na: bam-
br-bam.

h

h

hi-sa, mu-ha,

hu-do, hud, oh!

meh, le-nuh.

že-nă bo-le-ha in-hi-ra, ti-ho

ho-di! ne hi-ti! vo-ham in

di-ham.

k

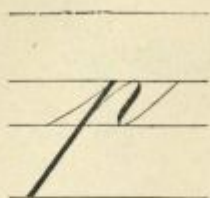
ko, ko-lo, kol,

kos, ki-ta, kis,

re-ka, rak, čuk.

o-zek, ni-zek, vi-sok.

ku-ka-vi-ca ku-ka, ka-ko ku-
ka? ku-ku! ku-ra ko-ko-da-ka,
ko-sim o-ta-vo, ne ka-li vo-de!

p

pa, pa-sa, pas,

pi-pa, pu-ra,

pe-ca, pec, pot.

pe-ro, re-pa, le-po-ta.

sa-pa pi-še, pu-li pe-so in re-
po, pe-če-mo po-ti-ce, pav i-ma
lep rep.

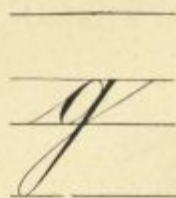

j j

ja=ma, jar, je=
 ra, jer, jed, de=
 laj! poj! čuj!

ju-ha, me-ja, ja-bol-ko.

ne je-zi se! ju-na-ki se bo-ju-je-
 jo, če-be-le ro-ji-jo, na ve-ji je
 roj, o joj! ko-vač ku-je, o-rač
 or-je, je-len je bo-ječ, de-ček je
 pol-nih lic.

g

go-ba, go-ra,

gos, gu-ba, ga-

si-ti, rog.

go-ve-do go-ni-mo na go-ro, na
go-ro ra-di ho-di-mo, i-ma-mo
ro-ke in no-ge, go-lob je siv, gad
ni-ma nog, gos ga-ga, či-ga-va
je gos?

f

fi-ga, fa-ra,
 fa-ra-ni, fu-
 ži-na, fi-žol.

fa-ra je ve-li-ka, i-ma ve-li-ko

fa-ra-nov, fu-ži-ne so ob vo-di,

fi-žol je jed.

a, b, c, č, d,
a, b, c, č, d,

e, f, g, h, i,
e, f, g, h, i,

j, k, l, m, n,
j, k, l, m, n,

o, p, r, s, š,
o, p, r, s, š,

t, u, v, z, ž.
t, u, v, z, ž.

sr = ce, sr = na, sr =

no, tr = tu, gr = ča,

dr = va, črn, črv.

pes lo-vi sr-no. — dr-ži jo za no-
go. — zr-no do zr-na [po-ga-ča,
ka-men do ka-me-na pa-la-ča. —
kr-ti so čr-ni. — na vr-tu so tr-
te. — ne tr-pin-či ži-va-li! — dr-var
ce-pi dr-va. — po-le-ti gr-mi. —
prt je bel. — srp je že-le-zen. —
vrv je de-be-la. — brv dr-ži čez
vo-do. — grm je ni-zek. — o-reh
je trd.

1.

mla, **v**la, **b**la, **p**la, **d**la, **t**la, **z**la,
sla, **š**la, **g**la, **h**la, **k**la.

mlad sem. — po-mlad je lep čas. —
 na ve-jah so mla-di-ke. — mla-tič
 mla-ti. — o-rač vla-či. — ne ho-di-
 mo po bla-tu! — pod gla-vo po-la-ga-
 mo bla-zi-ne. — za-jec je pla-ha ži-
 val. — gad se pla-zi. — ro-ka i-ma
 dlan. — ži-vi-na i-ma dla-ko. — se-
 dlar de-la se-dla. — ob hi-šah je
 tlak. — zla-to je ko-vi-na. — iz zla-
 ta ku-je-jo zla-ti de-nar. — med je
 sla-dak. — o-gi-baj se sla-be to-va-
 ri-ši-je! — sla-vec le-po po-je. —
 pri-šla je po-mlad. — gla-va je del

te-le-sa. — de-ček i-ma lep glas. —
 i-gla je pa-dla na tla. — hla-pec
 po-kla-da ži-vi-ni kla-jo. — kla-
 di-vo je iz že-le-za.

2.

mle, vle, ble, ple, dle, tle, sle,
zle, žle, gle, hle, kle.

mle-ko ra-di pi-je-mo. — vol vle-če
 voz. — bo-lan de-ček je ble-dih
 lic. — de-kle ple-te no-ga-vi-ce. —
 ple-vi-ca ple-ve. — dle-to je o-rod-
 je. — črv le-ze po tleh. — pes sle-
 di zaj-ca. — si-ni-ca je zle-te-la na
 ve-jo. — po žle-bu te-če vo-da. —
 glej na de-lo! — hleb je na-čet. —

kle-či in mo-li! — klet je o-bo-ka-na. — z le-vi-co ne pi-še-mo. — vas je v le-pi do-li-ni.

3.

plu, glu, slu.

blo, plo, zlo, glo, slo, člo, hlo, klo.

mli, bli, pli, tli, vli, zli, sli,

gli, kli.

o-rač i-ma plug. — glu-šec ne sliši, ni-ma slu-ha. — na ta-blo pi-še-mo. — po-let-je je to-plo. — o-ko-li vr-ta je plot. — be-se-da i-ma zlo-ge. — re-ka je glo-bo-ka. — po-tok je pli-tev. — tu-jec se po-slo-vi. — člo-vek sem. — hlod je dolg. — klo-buk je nov. — mlin je ob

vo-di. — bli-ža se po-mlad. — go-ba
tli. — de-kla vli-va vo-do v li-jak.
— ne zlij mle-ka! — sli-ve ra-di
je-mo. — lo-nec je gli-nen. — po-
kli-či me!

4.

mra, pra, bra, tra, dra, vra, sra,
zra, gra, hra, kra.

o mra-ku ne be-ri! — po-zi-mi je
hud mraz. — pra-zen sod i-ma ve-
lik glas. — do-mo-bran-ci bra-ni-jo
do-mo-vi-no. — brat se je vr-nil iz
voj-ne. — ne tra-ti ča-sa, dra-gi
brat! — vra-na po-bi-ra čr-ve. —
za-pi-raj vra-ta! — ne o-vi-jaj si
vra-tu! — sra-ka je pi-sa-na, le-ta

po zra-ku. — grah je te-čen. — grad
je ve-lik. — kra-va da-je slad-ko
mle-ko.

5.

**mre, pre, bre, tre, dre, vre, zre,
žre, sre, gre, hre, kre.**

mre-že so ple-te-ne. — lan nam
da-je pre-di-vo. — pre-di-ca pre-de
iz pre-di-va pre-jo. — pre-pe-li-ca
po-je: pet pe-di! — brez zra-ka
ne mo-re-mo ži-ve-ti. — bre-za je
dre-vo. — ob vo-di je breg. — dre-
vo i-ma ko-re-ni-ne, de-blo i-ma
ve-je in mla-di-ke. — dre-nov les
je prav trd. — se-no-že-ti mo-ra-mo
tre-bi-ti. — se-gre-ta vo-da vre. —

ne jej ne-zre-le-ga sad-ja! — žre-be
je ži-vo. — ne-sre-ča ni-ko-li ne
po-či-va. — peč gre-je. — hren je
hud. — o kre-si se dan o-be-si.

6.

bru, dru, gru, hru, kru.

pro, bro, tro, dro, vro, gro, hro, kro.

pri, bri, tri, dri, gri, hri, kri.

na bru-su bru-si-mo no-že. — po-ma-
gaj-mo dru-gi dru-ge-mu! — go-lob
gru-li: gru, gru! — ne de-laj hru-
pa! — pra-šič kru-li. — ma-ti pe-če-jo
kruh. — kar pri-pro-siš, lah-ko no-
siš. — vr-bo-vo prot-je se o-ma-ji.
— do-bro o-rod-je de-lo pri-kraj-ša.
— o-bra-čaj do-bro čas, ni-kar ga
po-tra-ti-ti; ne pri-de več na-zaj,

ne mo-reš ga ku-pi-ti. — tro-bec
tro-bi na rog: tra-ra, tra-ra! —
na drog o-be-ša-mo ko-že. — vro-
či-na po-ne-hu-je. — grozd je sla-
dak. — hro-mec ne mo-re ho-di-
ti. — kro-na je iz sre-bra. — kro-
kar kro-ka: kra, kra! — bo-di
pri-ja-zen! — ko-pri-va pe-če. — bri-
vec bri-je. — tri-je brat-je po-je-jo.
— o-tro-ci se dri-ča-jo na sa-neh. —
pre-bi-vam na gri-ču. — ob hri-bu
je vas. — mu-ha i-ma kri-la.

7.

dva, sva, zva, hva, kva.

zve, žve, sve, cve.

dvo, tvo, zvo, svo.

dvi, zvi, svi.

dva in tri je pet. — mi-dva sva
bra-ta. — ko-vač zva-ri že-le-zo. —

hva-la le-pa! — ne po-kva-ri o-ble-
 ke! — zve-čer za-ha-ja soln-ce. —
 žve-plo je ru-me-no. — svet je ve-
 lik. — cve-ti-ce cve-to. — de-žel-ni
 dvo-rec je lep. — tvo-ja ro-ka bo-
 di u-mi-ta! — zvon zvo-ni. — pa-zi
 na svo-jo o-ble-ko! — ro-ke dvi-gaj
 pred-se! — svi-tek je zvit. — mir
 bo-di z va-mi! — v ve-li-ki so-bi
 je sve-tlo. — v vo-di pla-va-jo ri-be.
 — z vi-li-ca-mi na-ba-da-mo me-so.
 — pri-de-vaj vi-nar k vi-nar-ju!

8.

zma, kma.

zme, žme, sme, kme.

zma-ga je na-ša. — pri-di kma-lu!
 — bo-di zme-ren v je-di in pi-ja-

či! — o-žmem go-bo. — sme-ta-na je
 slad-ka. — kmet or-je in se-je. — z
 ma-ter-jo ho-dim v cer-kev. — z me-
 tlo po-me-ta-mo. — grem z mo-žem,
 da mu po-ka-žem pot. — i-gram se
 z mu-co. — u-mi-vaj se z mi-lom!
 — pri-di k me-ni!

9.

tna, vna, zna, sna, gna.

pne, dne, sne, gne, kne.

dnu, vnu.

gno, mno, sno.

dni, gni.

na tna-li ce-pi-mo dr-va. — smo-
 dnik se vna-me. — po-znam že ma-

le čr-ke. — sme-ta-na se po-sna-me.
 — mo-ral sem gna-ti čre-do na pa-
 šo. — sraj-ca se za-pné. — po-dne-
 vi de-la-mo, po-no-či po-či-va-mo. —
 sneg po-kri-va plan in go-ro. — de-
 kla me-si in gne-te. — knez pre-
 bi-va v gra-du. — na dnu re-ke je
 pe-sek. — ded i-ma svo-je vnu-ke
 prav rad. — gre-di-ca je po-gno-
 je-na. — mno-go u-čen-cev je v
 na-ši šo-li. — kmet no-si sno-pe
 na voz. — dni-nar pri-dno de-la. —
 sad-je gni-je. — te-ta je pri-šla k
 nam; pri-ne-sla nam je i-grač. —
 v ne-be-sih so an-ge-li. — ne i-graj
 se z no-žem, da se ne vre-žeš! —
 z nit-jo ši-va-mo.

10.

**sta, ste, stu, sto, šti, šte, pti.
zda, kda, kdo.**

slu-šaj svo-je star-še! — na ste-ni
vi-si ce-sar-je-va sli-ka. — stu-de-
nec je mr-zel. — v me-stu so vi-so-
ke hi-še. — ta stol i-ma šti-ri no-ge.
— štej do de-set! — pti-ček po-je. —
zda-ni se. — kdaj? — kdo pre-pi-
su-je s ta-ble? — pri-di k ta-bli!
— s te-boj go-vo-rim. — bož-je o-
ko vi-di tu-di v te-mi. — k te-ti
rad za-ha-jam. — s tuj-ci bo-di pri-
ja-zen! — pe-ro po-ma-ka-mo v tin-
to. — be-rač do-bi vi-nar v dar. —
z de-lom si slu-ži-mo kruh. — sto-
pi k du-rim in jih za-pri! — v
di-mni-ku so sa-je. — kdo jih o-
me-ta? — z dež-ja pod kap.

11.

tka, ska, ška, tke, tko.

psa, vsa.

pše, šče, hče, vze.

spa, spo, spi.

tka-lec tke pla-tno. — ska-la je si-va. — škar-je so na-bru-še-ne. — kruh i-ma skor-jo in sre-di-co. — ne dra-ži psa! — vsak za-če-tek je te-žak. — iz pše-ni-čne mo-ke se pe-če bel kruh. — pra-šič i-ma šče-ti-ne. — ma-ti hva-li-jo pri-dno hčer. — kar vam star-ši do-vo-li-jo, to si sme-te vze-ti. — de-te gre zgo-daj spat in za-spi brez skr-bi. — spo-mla-di se vra-ča-jo pti-ce se-lil-ke. — jež zba-da z bo-di-ca-mi. — v ka-di je re-pa. — ži-vi-na ho-di h ko-ri-tu pit. — no-si šol-ske

pri-pra-ve s se-boj! — v so-bi je
to-plo. — s pi-lo pi-li-mo. — z ža-
go ža-ga-mo.

12.

skla, skle.

sple.

stra, stre, stru, stro, stri, skri.
zdra.

dr-var skla-da dr-va. — skle-ni
ro-ke k mo-li-tvi! — sla-mnik je
sple-ten iz sla-me. — se-stra stre-
že bol-ne-mu stri-cu. — stru-na
br-ni. — so-ba i-ma štiri ste-ne,
strop, tla, o-kna in du-ri. — ne
skri-vaj kar naj-deš! — zdra-va
du-ša pre-bi-va v zdra-vem te-le-su.
— kdor zgo-daj vsta-ja, mu kru-
ha o-sta-ja. — ko-vač ku-je s kla-

di-vom. — v kle-ti je hla-dno. —
se-di-mo v klo-peh. — vrt je o-gra-
jen s plo-tom.

13.

lj, lja, lje, lji, ljo, lju.
nj, nja, nje, nju, njo,nji.
klju.
knji.

kralj je mo-go-čen. — u-či-telj u-či.
— molj je ja-ko maj-hen me-tulj. —
po-ste-lja je po-stla-na. — po-lje ze-
le-ni. — u-čen-ci so si pri-ja-te-lji.
— za-jec je de-te-ljo. — lju-bi svo-je
star-še! — konj hr-že. — ske-denj
je go-spo-dar-sko po-slop-je. — z
no-som vo-nja-mo. — na-še živ-lje-
nje je po-to-va-nje. — je-zdec je-zdi
na ko-nju. — s cu-njo bri-še-mo. —

na nji-vi ra-ste de-te-lja. — ko-koš
klju-je s klju-nom. — knji-ga i-ma
li-ste. — s klju-čem za-kle-pa-mo
in od-kle-pa-mo. — hi-ši-ca sto-ji v
lju-bem kra-ju.

v V **V** **V**

*Viktor in Valen-
tin sta naša so-
učenca.*

Viktor gladko bere. Valentin glasno odgovarja. Vsako nalogo lepo spišeta. Vedno se lepo vedeta. V šolo hodita redno. Veselje delata učitelju in staršem. Vsi ju imamo radi.

u U **u U**

*Urh je priden
učenec. Uboga rad.*

Učitelj ga hvali. Učenci, posnemajte Urha!

Uršika in Vid sta na vrtu. Uršika se mirno igra. Vid poka z bičem okoli nje. Udari jo po obrazu. Uršika zajoka. Vid obžaluje svojo neprevidnost. Uršika mu odpusti. Učenci, bodite previdni!

o O **o O**

*Olga je redna.
O pravem času
hodi v solo.*

Oče jo ljubijo. Ona je tudi po-
božna in rada moli. Otroci, storite
tudi vi tako!

Otilija natrga na vrtu cvetic;
poveže jih v šopek in postavi ljubi
materi na mizo. O, kako so bili
mati veseli!

c C ċ Ć **c C ċ Ć**

Cene, ne trati časa!
Čas hitro beži.

Cenite visoko zlati čas! Če hočeš star si odpočiti, moraš mlad se potruditi. Čas mladosti je pomlad življenja. Človek se vsak dan kaj nauči. On kaže v mladosti, kaj bo v starosti. Človek se ne izuči, dokler živi. Česar nimaš, ne poželi!

g G **g G**

*Gregor in Gizela sta
se igrala. Glasno je
zapel šolski zvonec.*

Gregor je šel hitro v šolo. Gizela bi tudi rada hodila v šolo. Gregor jo vzame s seboj. Gizela je bila vesela. V šoli je sedela mirno in tiho.

e E **e E**

*Emil, Egidij, Evgen,
Elizabeta, Ema so
krstna imena.*

Evgen hodi rad v cerkev. Emilija hodi ž njim. V cerkvi pobožno molita in se spodobno vedeta.

Elizabeta je bilo ime naši cesarici. En krivičen vinar deset pravičnih sne.

i I **i I**

*Ivan in Izidor sta
souceńca. Imenuj
še druge součence!*

Ignacij in Ivana sta šla na led.
Ivani se vdere led. Ignacij jo reši.
Vso prehlajeno spremi domov. Iva-
na je dolgo ležala bolna v postelji.

Ignacij, Ivan, Izidor, Izak so
moška krstna imena.

j J j J

*Jakec in Jerica
imata na vrtu
vsak svojo gredico.*

Jakec cepi drevesca. Jerica sadi
cvetice. Večkrat povabita na vrt
sosedove otroke.

Julija, Jerica, Jožefa so ženska
krstna imena.

h H **h H**

*Henrik spleza na
hrusko. Hruski se
zlomi veja.*

Henrik pade na tla. Hudo se udari. V posteljo mora leči. Helena, njegova sestra, mu ljubeznivo streže. Henrik ozdravi in ne pleza več na drevesa.

k K **k K**

*Kdor se mlad uči,
za starost skrbi.*

Karel, uči se!

Kdor noče delati, naj strada.
Kruh si mora vsakdo zaslužiti.
Koder solnce teče, se kruh peče.
Krivično blago nima teka. Kjer
ima laž kosilo, tam nima večerje.

z Z ž Ž

*Zdravo telo, naj-
boljše blago. Živi
zmerno!*

Zeljko, hodi zgodaj spat in
vstajaj zarana! Zdrav in vesel
ostaneš.

Z mano zjutraj rano
Vstane angel moj,
Hodi vedno z mano,
Vedno je z menoj.

s S š Š s S š Š

Slavko je delavec.

Šimen je vojak.

Slavica je učiteljica. Sabina je šivilja. Stanislav je trgovec. Štefan je rokodelec. Silvester je kmet. Srečko je uradnik.

Sila nikdar ni mila. Stara navada, železna srajca. Svoja glava, svoj svet. Škoda izmodri. Slepec ne more slepca voditi.

L L I L

Ljubljana je veliko mesto. Hiše so tu visoke in lepe.

V Ljubljani je več cerkva in šol. Skozi Ljubljano teče Ljubljanica. Čez Ljubljanico drže mostovi.

Ljubo doma, kdor ga ima. Vsaka ptica leti rada tja, kjer se je izvalila.

t T **t T**

Tralec tke platno.

Terica tare lan.

Trgovec prodaja blago. Tiskar tiska knjige. Vrtnar sadi drevesa. Lovec strelja divjačino. Kovač kuje železo. Sodar nabija sode. Sivilja šiva obleko.

Teden ima sedem dni. Ti so: nedelja, ponedeljek, torek, sreda, četrtek, petek, sobota.

f F **f F**

*Filip piše. Ferdi-
nand bere. Filomena
poje. Franciška plete.*

Feliks računi. Friderika riše.
Tomaž telovadi. Tončika odgo-
varja. Tinica pripoveduje. Terezija
moli. Vsi se pridno uče.

p P **p P**

*Triden človek ima
kruha, lakota mo-
ri lenuha.*

Podnevi sije solnce. Ponoči vi-
dimo na nebu mesec in zvezde.
Veš li, koliko zvezd je na nebu?

Solnce čez hribček gre, luna pa za gore,
Zvezdice presvetle se potope.

r R **r R**

*Reveršem poma-
gaj rad, reverš
tudi tvoj je brat!*

Rajkov součenec Rudolf ni imel peresa. Poprosi Rajka, naj mu ga posodi. Ta mu rad ustreže. Rudolf lepo zahvali Rajka za njegovo postrežnost.

b B **b B**

*Blažek je pasel
ovce. Bil je vesel in
je piskal na pi-
ščal.*

Tako si je delal Blažek na paši
kratek čas. Bil je ves srečen in
zadovoljen.

d D **d D**

*Davorin in Drago-
slav sta se igrala
ob cesti. Do njiju
pride tuj gospod.*

Prijazno ga pozdravita: „Dober dan!“ Gospod ju vpraša za pravo pot v bližnje mesto. Dečka mu pokažeta pot.

a A **a A**

*Anica in Amalija
sta bili v gozdu. Ja-
gode sta nabirali.*

Komu sta Anica in Amalija
namenili jagode? Komu drugemu
nego očetu in materi! Anica in
Amalija sta ljubili svoje starše.

Ljubi starše, vse ljudi,
Ker te Bog tako uči!

m M **m M**

*Milica je vedno
umita in počesana.
Obleke nima uma-
rane in raztrgane.*

Milica prihaja vsak dan o prave-
nem času v šolo. Šolske priprave
ima v redu. Milica je redna deklica.

n N **n N**

*Našemu cesarju
je ime Franc
Jožef Prvi.*

Njegovo rodovinsko ime je
Habsburški. Naš cesar stanuje na
Dunaju.

Vse za dom in za cesarja,
Za cesarja blago, kri!

a A, b B, c C,
 ċ Ć, d D, e E,
 f F, g G, h H,
 i I, j J, k K,
 l L, m M, n N,
 o O, p P, r R,
 s S, ś Š, t T,
 u U, v V, w W,
 x X, y Y, z Z.

a A,	b B,	c C,
č Č,	d D,	e E,
f F,	g G,	h H,
i I,	j J,	k K,
l L,	m M,	n N,
o O,	p P,	r R,
s S,	š Š,	t T,
u U,	v V,	z Z,
	ž Ž.	

II.

Berila.

1. Dobri začetek.

„Bogomil, vstani!“ pokličejo mati zarana svojega sina. „Vstani, zdanilo se je že!“

Bogomil hitro vstane. Sam se umije, počese in obleče. Potem poklekne in moli jutranjo molitev.

2. Jutranja molitev.

O ljubi moj nebeški Bog!
Spet varoval nocoj
Dobrotno si me vseh nadlog,
Mi sladki dal pokoj.

Moj ljubi Bog, oj hvala ti
In tvojim angelom!
To prosim te, pomagaj mi,
Da vedno priden bom!

3. Deček in klobuk.

Rajko je bil šele šest let star. Rad bi pa bil že velik. Zato reče: „Ej, saj nisem več majhen, lahko sem že gospod!“

Vzame očetovo palico, suknjo in klobuk, teče na ulico, pa ne vidi, da mu je glava napol skrita v klobuku. Ljudje so ga gledali in se mu smejali, rekoč: „Ej, klobuk, kaj pa misliš? Kam pa greš z dečkom?“

4. Mačice.

Mačice, vsaki dam ime

Po tem, kar vsaka zna in ve:

„Ti si Mehkodlačka,

Ona je Tihotačka,

Ti si Miškojedka,

Ona pa Sladkosnedka.“

Lepo je dorasla sleherna mačka;
V naročju igrala se Mehkodlačka,
Pod streho je Miškojedka hodila,
Po skednju se Tihotačka plazila,
Iztikala v kuhinji Sladkosnedka,
Jezila deklo brez presledka.

5. Zdravilo.

Zima je. Sneg pokriva zemljo. Dečki se sankajo za vasjo. Tudi Dragotin vzame sanke, gre k očetu in jih prosi: „Oče, ali se smem sankati?“ — „Ne smeš“, odgovore oče, „ker kašljaš!“

Dragotin odnese sanke v kolnico in se vrne v sobo.

Mati prineso v skledici pijačo in pravijo: „To ti pošilja zdravnik. Pij, da kmalu ozdraviš!“

Dragotin okusi zdravilo, pa ga ne mara; bilo je grenko.

Mati reko: „Dragotin, le pij!“

Zdaj se Dragotin ne brani več zdravila, hitro ga izpije in kmalu neha kašljati.

6. Petelin.

Petelin jutro snani še:

„Oj, dete ljubo, vstani še!“

Če spalo boš mi jutro celo,

Te solnce nič ne bo veselo.

Le vstani, dete, še je čas!

Umij roke, umij obraz!

Potem te solnce bo ljubilo

In sdravje, moč ti bo delilo.

Čuj, dan petelin snani še! —

Oj, dete ljubo, vstani še!

7. Jakec in součenci.

Nekega dne so bili otroci v šoli nekako tihi in žalostni.

Učitelj: „Kaj vam je, da danes niste nič kaj veseli?“

Otroci: „Žalostni smo zavrlo Jakca, ki je zbolel.“

Učitelj: „Ali imate Jakca radi?“

Otroci: „Radi, radi ga imamo.“

Učitelj: „Zakaj ga imate tako radi?“

Jožek: „Nekoč sem izgubil knjigo. Jakec mi jo je poiskal in prinesel.“

Rezika: „Šla sem po poti; velik pes je stal tam; bala sem se ga. Jakec pride k meni ter gre z menoj mimo psa.“

Mihc: „Nesel sem težak jerbas s polja in nisem mogel dalje. Jakec me sreča in mi pomaga nesti jerbas.“

Tako pripovedujejo otroci drugi za drugim.

Učitelj: „Jakec je torej res prav postrežen deček. Rad pomaga vsakemu, komur le more. Molimo zanj, da kmalu ozdravi!“

Jakec ozdravi in pride zopet v šolo. Vsi otroci se ga razvesele.

8. Kolo.

Kolo, kolo, kolovrat,
 Vsakdo pleše z nami rad;
 Kar nas zbranih je otrok,
 Vsi vrtimo se okrog;
 Kolo, kolo, kolovrat,
 Vsakdo pleše z nami rad.

Eden, štiri, pet,
 Ti si že preštet.
 Stopi zdaj na stran,
 Ti ne boš izbran.

Kolo, kolo se vrti,
 Kolo gre okrog;
 V kolu poje Danica,
 Ki najlepše zna.
 Pela je že sedem let,
 Sedem let in pol.
 Danica se zavrti,
 V kolo stopi ti!

9. Uganke.

Šviga, švaga čez dva praga. — Kaj je to?

* * *

Kdo nosi svojo hišo vedno s seboj?

* * *

Luknjica pri luknjici, pa vendar vodo drži. —
 Kaj je to?

10. Dorica in Slavko.

Dorica je bila ljubezniva deklica. Vsi so jo ljubili, zlasti pa njen bratec Slavko. Tudi Dorica ga je imela srčno rada. Nenadoma zboli Dorica. Slavku je bilo hudo; bal se je, da bi mu sestra ne umrla. Bil je vedno pri njej ter ji stregel.

Dorica je trpela hude bolečine. Slavko premišluje, s čim bi jo mogel razveseliti. Spomni se, da ima Dorica cvetice prav rada. Urno gre na vrt ponje. Prinese jih lep šopek in jih podari sestrici.

Dorica ozdravi in ima Slavka še rajša.

11. Trije otroci.

Jožek, Nežica in Francek so sedeli skupaj pred hišo. Pogovarjali so se o očetu in materi.

Jožek, starejši brat, pravi: Včeraj so mi dali oče novo knjižico.“

Sestra pravi: „Meni so kupili mati lep robec za god.“

Francek pravi: „Zvečer nam bodo dali mati mleka in kruha.“

Potem govore še dalje, kako dobra sta jim oče in mati. Jožek tudi pripoveduje o sosedovi deklici, ki so ji umrli mati. Vsi se tiho spogledajo in imajo solzne oči. Francek reče: „Naša mati ne smejo umreti!“

Nato gredo v hišo in nikjer niso tako radi kakor pri ljubih starših.

12. Mamici za god.

Blagor, srečo

Vedno večo

Vsi Vam voščimo;

Vaše želje

Nam povelje

Biti hočejo.

Vas ljubiti,

Ne žaliti,

Vam obljubimo;

Vse priznati,

Nič legati,

Če grešil bo kdo.

Srečna bila,
Mama mila,
Vselej in povsod!
To hvaležna
Deca nežna
Vošči Vam za god.

13. Mladi vojaki.

1.

Treba bobna je vojakom,
Kadar daleč kam gredo;
Tudi čvrstim nam dečakom
Boben pristoji lepo.

2.

Treba trombe je vojakom,
Kadar daleč kam gredo;
Tudi čvrstim nam dečakom
Tromba pristoji lepo.

3.

Treba puške je vojakom,
Kadar daleč kam gredo;
Tudi čvrstim nam dečakom
Puške pristojе lepo.

4.

Treba je zastav vojakom,
Kadar daleč kam gredo;
Tudi čvrstim nam dečakom
Se zastave podado.

5.

Treba je miru vojakom,
Kadar z vojske pridejo;
In po igri se dečakom
Mir prilega prav sladko.

14. Matej.

Matej se je igral pomladanskega dne z drugimi otroki na travniku, kjer je bil skopnel ravno sneg. Veseli skačejo po trati, dokler se ne razgrejejo. Tedaj pa slečejo suknjice, da bi se ohladili.

Mimo pride star mož in opominja otroke, naj ne bodo slečeni, da se ne premrazijo in ne zbole. Svoje glavni otroci se ne zmenijo za dobri svet in se igrajo do večera na trati. Samo Matej hitro sluša, obleče suknjico in gre domov.

Kmalu potem zboli več teh otrok; dolgo morajo bolni ležati. Matej pa je ostal zdrav in vesel kakor poprej.

15. Uganki.

Kdo ima iz samih šivank suknjo?

* * *

O grdem vremenu se izprehajam, o lepem pa
v kotu ležim. — Kaj je to?

16. Deček in psiček.

Deček: *Pridi k meni, psiček moj mladi,
Ravno, lepo sedeti se vadi!*

Psiček: *Oh, tako sem majhen, pa bi se učil!
Rad bi še malo brez uka bil.*

Deček: *Ne, psiček, sedaj bo najlažji uk;
Pozneje prebil bi dokaj muk.*

*Učil se psiček, skoro je znal:
Sedel je ravno, pokonci stal;*

*Znal globoko vodo prebresti
In stvar izgubljeno prinesiti.*

*Tega se deček je veselil,
Učil se tudi, — pameten bil.*

17. Večerna.

**Ko gredo otroci v kraj,
Zvezde prebude se;
Angelei z nebes tedaj
Doli k nam spuste se.
Angeli vso noč bede,
Ko otroci sladko spe.**

18. Stanko in Vida.

Malemu Stanku so podarili stric lepo jabolko. Pokaže ga sestri Vidi, rekoč: „Glej, kako lepo jabolko imam! Pojejva ga!“

„Ko bi bilo večje“, odvrne ljubezniva sestra, „bi ga delila; ali ker je tako majhno, pojej ga sam!“

„Ne!“ reče Stanko. „Ako ga pojeva oba, nama bo bolje teknilo.“

Stanko seže po nož in razpolovi jabolko.

19. Uganki.

Je belo kot sneg, zeleno kot detelja, rdeče kot kri, otrokom diši. — Kaj je to?

* * *

Velik sem kot hiša in majhen kot miš, grenak kot žolč; vsi ljudje me radi jedo. — Kaj je to?

20. Matijček in Milica.

Matijček in Milica sta prišla iz šole domov. V veži vidita starega moža. Bil je slabo oblečen; ves se je tresel od mraza.

Siromak ju nagovori: „Usmilita se me, lačen sem; prosim, dajta mi malo kruha!“

Milica: „Pojdite z nama v hišo, da se malo pogrejete! Danes imamo toplo v hiši.“

Matijček prime siromaka za roko in ga pelje v hišo.

Milica prosi mater: „Ljuba mati, dajte ubožčku kaj jesti!“

Matijček pa stopi k očetu in pravi: „Oče, podajte siromaku kako obuvalo!“

Siromak je dobil vsega dosti, česar mu je bilo treba. Preden odide, se zahvali, rekoč: „Malokje sem našel tako milosrčnih otrok, kakor sta vidva. Stotero vama povrni Bog, kar sta izprosila zame pri dobrih starših!“

21. Mlin.

Mlin nam pravi: Klip, klip, klop!

Deca pravi: Top, top, top!

Žito vozi kmet skoz duri,

Pek pa dobro v peč zakuri.

Mlin nam pravi: Klip, klip, klop!

Deca pravi: Top, top, top!

Mlin nam pravi: Klip, klip, klop!

Deca pravi: Top, top, top!

Moko v vreče zdaj denite,

Kruh, kolače nam pecite!

Mlin nam pravi: Klip, klip, klop!

Deca pravi: Top, top, top!

22. Zajček in zelje.

Sestradan in onemogel pride zajček do zeljnika. Pocede se mu sline po sladkem založku. Obenem ga obide strah, da bi se mu ne pripetila nesreča, ako bi se lotil zeljnatih glav.

„Dober dan, ljubo zeljce!“ pozdravi zajček in prijazno pokima z glavo. „Tako rad bi te malo povohal! Rad te imam, zato te naj poljubim na košato tvojo glavico!“

Zelje pa je videlo zajčkovo uboštvo in vedelo, kaj je vzrok njegovi vljudnosti. Zato se je posmejalo in reklo: „Ne poljublaj me, ampak pojej me!“ Če me ne boš ti, me bodo pa ljudje. Rajše pa se žrtvujem tebi, ker si lačen in ubog.“

23. Uganke.

Katera glava nima lic?

* * *

Koliko grahov gre v en lonec?

* * *

Če vržeš kvišku, je belo; če pade na tla, je rumeno. — Kaj je to?

24. Vran.

Kdo berač je vendar ta?
Črno suknjico ima;
Zdaj ko sneg leži povsodi,
K vsaki hiši prosit hodi,
Žalostno kričeč: „Kra, kra,
Kdo mi vendar kruha da?“

Prišla pa je pomlad čez noč,
Beraču prija to na moč;
 Krila je svoja široko razpel,
 Zletel visoko nad hiše vesel.
Dol hripavo kričal nam:
„Lepa, lepa hvala vam!“

25. Božje oko.

Janko: „Oče, kaj pomeni oko na cerkvenih vratih?“

Oče: „To kaže, da Bog vse vidi in vse ve. Gleda nas doma in v cerkvi, ponoči in podnevi, v temi in na svetlem. V zemljo, v globoko jamo vidi božje oko. Tudi v postelji, kjer ležiš, se ne moreš skriti Bogu. Bog nam je dal dušo in telo, torej nam vidi v srce. On ve, kaj mislimo in želimo.“

26. Cvetice.

*Ve, ljube cvetice,
Zbudite se nam,
Ker pomlad preljuba
Prihaja spet k vam.*

*Z imenom vas kliče —
Ne spite odslej!
Vijolice, svončke
Pozivlje najprej.*

*Marjetice bele
Se tudi sbude
In šmarnice s njimi —
Kako so lepe!*

*Trobentice tudi
Pokažite cvet
In tulpe ponosne —
Oj, lep je ta svet!*

27. Ivan.

Oče kupijo Ivanu nov nožek. Ivan gre ž njim na vrt, da se prepriča, kako je oster. Ne da bi mislil kaj slabega, začne rezati debelca mladih dreves.

O mraku sede mati z Ivanom v sobi. Oče pridejo z vrta.

Oče: „Kaj sem videl na vrtu! Mlada drevesca mi je nekdo poškodoval.“

Mati: „Kdo je li to storil?“

Oče: „Ivan, ali si ti videl koga na vrtu?“

Ivan: „Oh, ljubi oče! Jaz sem bil na vrtu in sem naredil to škodo. Hotel sem se prepričati, kako oster je novi nožek. Odpustite mi, saj ne bom nikoli več storil kaj takega!“

Oče: „Bodi zazdaj, ker si odkritosrčno povedal, da si ti to storil!“

28. Čebelica in golobček.

Čebelica pade v vodico. Golobček to vidi. Hitro odtrga s kljunom listič od vejice in ga spusti v vodico. Čebelica srečno doseže listič in priplava na

njem iz vodice. Golobček zopet sede na drevo. Mimo pride lovec in ugleda golobčka na drevesu. Urno sname puško z rame, pomeri in hoče ustreliti. Čebelica pa pribrenči in piči lovca v roko. Lovcu omahne roka, puška poči vstran, in golobček zleti vesel z drevesa.

29. Metulj in čebela.

Metulj je letal po cvetju. Kar opazi na nekem cvetu čebelico, ki je srkala iz njega sladki sok. Vpraša jo: „Kaj tičiš vedno le na enem cvetu, a ne obletavaš po vrsti vseh cvetov igraje kakor jaz?“ — „Kakšno korist imaš od te igre?“ reče čebela in odleti polna medu v svojo hišico.

30. Na saneh.

1.

Toplo v telescu,
Na licu smeh —
Ej, to je veselo
Tu na saneh!

2.

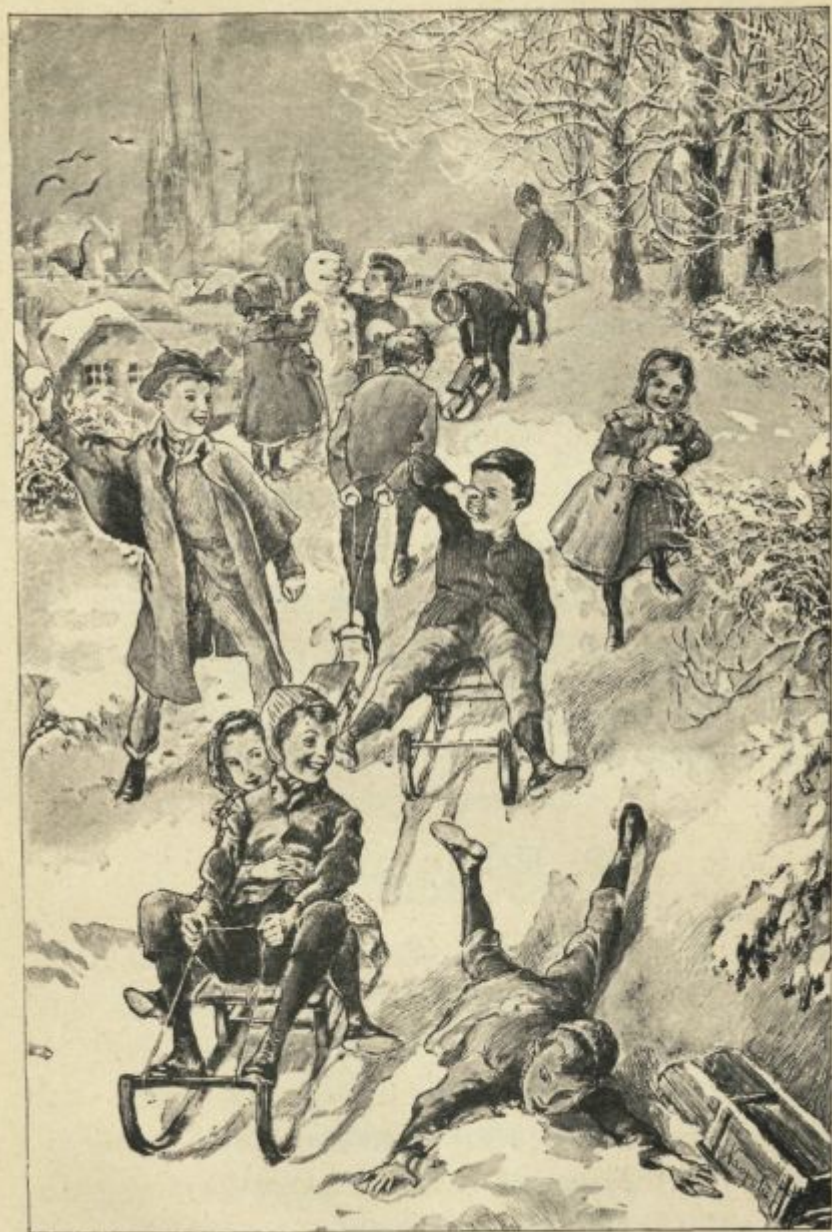
Lepo v dolino
Sani drče,
Brez vse težave
Kar samo gre.

3.

A če nezgoda
Tako želi,
Da v sneg s sani nam
Izpodleti:

4.

Iz snega vsak se
Brž dvigne tedaj —
In s hriba zopet
V dolino nazaj!

31. Ančika.

Ančika sedi neki poletni dan pred hišnimi durmi in misli na svoje ljube starše: „Vsak dan mi dajo toliko dobrega; kaj bi jim li jaz mogla dati?“ Spomni se, da je videla na bližnjem hribu pred dvema dnevoma napol zrele jagode. K materi gre v hišo in pravi: „Ljuba mati, prosim, pustite me na hrib; grem nekaj iskat, kmalu se vrnem.“

Mati ji dovolijo. Ančika gre na hrib in natrga dva lepa šopka jagod.

Oče in mati sta ravno pred hišo, ko pride Ančika s hriba. K njima stopi in pravi: „Oče, mati, nekaj sem vama prinesla!“ in da vsakemu šopek rdečih jagod.

32. Ptičje gnezdo.

V meji tam na vejici
Gnezdo ptičica je splela,
Jajca znesla ter jih grela.
Mali se izlegli ptiči,
Nežni, slepi in goliči,
Pa cvrče: „Pi, pi, pi, pi!
Mila si nam, mamka, ti.“

33. Uganka.

Hrast ima dvanajst vej; na vsaki veji so štiri gnezda; v vsakem gnezdu je po sedem mladih ptičev, in vsakemu ptiču je drugače ime. — Kaj je to?

34. Ribica.

„Ribica, ribica, mala stvar,
Le ne popadi trnka nikar!
Hitro se v vrat ti zasadi;
Bolelo bi te, pritekla bi kri.
Ali ne vidiš dečka tam?
Ribica, urno splavaj drugam!“

Zdi se drugače ribici mladi,
Gleda samo po tolsti vadi.
Misli, da z vrvico deček ta
Ondi na bregu se le igra.
Zdajci priplava, zine močno —
Ribica, zdaj te boli hudo!

35. Solnčni žarki.

Solnce božje je vstalo na vse zgodaj in poslalo svoje žarke po svetu, da zbude zaspance.

Prvi žarek pride k škrjančku. Škrjanček se zbudi, zleti visoko v zrak in poje svojo jutranjo pesem.

Drugi žarek pride k zajčku. Zajček skoči urno pokonci, steče na travnik in si natrga trave in zelišč za zajtrk.

Tretji žarek pride h kuram. Petelin zapoje: Kiriki! Kokoši zlete z gred, kokodakajo in iščejo hrane.

Četrty žarek pride h golobom v golobnjak. Golobje zlete na polje in pobirajo zrna.

Peti žarek pride k čebelici. Čebelica zleti na cvetice in nabira med.

Šesti žarek pa pride k lenuhu v posteljo. Lenuh pa noče vstati, marveč se obrne še na drugo stran in zaspi iznova.

36. Uganka.

Spomladi dišim, poleti hladim, jeseni redim, pozimi gorim. — Kaj je to?

37. Cesarska pesem.

Bog ohrani, Bog obvari
 Nam cesarja, Avstrijo!
 Modro da nam gospodari
 S svete vere pomočjo!
 Branimo Mu krono dedno
 Zoper vse sovražnike:
 S habsburškim bo tronom vedno
 Sreča trdna Avstrije!

Vsebina.

Stran

Stran

I. Vaje v pisanju in branju 5—70

II. Berila.

1. Dobri začetek (po J. Šrast-nega i. dr. Čitanki, I. d.) .	73
2. *Jutranjamolitev (L. Pintar)	73
3. Deček in klobuk (po Kellu)	73
4. *Mačice (V. Hey-A. Funtek)	74
5. Zdravilo (po dr. T. Scherru)	74
6. *Petelin (A. Funtek) . .	75
7. Jakec in součenci (Razinger-Žumer, Abecednik) . .	76
8. *Kolo (A. Funtek [1.]) .	77
9. Uganke (Razinger-Žumer, Abecednik)	78
10. Dorica in Slavko (poslov.)	78
11. Trije otroci (po dr. T. Scherru)	79
12. *Mamici za god (L. Pintar)	79
13. *Mladi vojaki (poslov. Fr. Končan)	80
14. Matej (Razinger-Žumer, Abecednik)	81
15. Uganki (Razinger-Žumer, Abecednik)	82
16. *Deček in psiček (V. Hey-A. Funtek)	82
17. *Večerna (Fr. Güll-L. Pin-tar)	83
18. Stanko in Vida (po V. Da-nilovi Početnici)	83

19. Uganki (Razinger-Žumer, Abecednik)	84
20. Matijček in Milica (Razin-ger-Žumer, Abecednik) .	84
21. *Mlin (A. Funtek) . . .	85
22. Zajček in zelje (E. Gangl)	86
23. Uganke (Razinger-Žumer, Abecednik)	86
24. *Vran (V. Hey-A. Funtek)	87
25. Božje oko (Razinger-Žumer, Abecednik)	88
26. *Cvetice (A. Funtek) . .	88
27. Ivan (Razinger-Žumer, Abe-cednik)	89
28. Čebelica in golobček (po J. B. Michaelisu in Curt-manu)	89
29. Metulj in čebela (po St. Javorjevem Bukvarju) .	90
30. *Na saneh (E. Gangl) . .	90
31. Ančika (po dr. T. Scherru)	92
32. *Ptičje gnezdo (Po V. Da-nilovi Početnici)	92
33. Uganka (Razinger-Žumer, Abecednik)	93
34. *Ribica (V. Hey-A. Funtek)	93
35. Solnčni žarki (po Curtmanu)	93
36. Uganka (*Vrtec)	94
37. *Cesarska pesem (J. G. Seidl-L. Toman)	94